

[Hanne Reintoft.]

af dem, der har bedt om separation, faktisk har ment, at de ville fra hinanden.

Jeg vil henstille, at man ved lovgivningen og også ved et senere kommissionsarbejde om sindssyge og åndssvages retsstilling i meget høj grad har øret åbent for de nye toner, der er fremme om, at f. eks. vore åndssvage i videst muligt omfang skal kunne leve som normale medborgere. Jeg er en lille smule bekymret over ministerens bemærkninger om, at det foreliggende forslag i sin ordlyd måske ikke helt svarer til den nylig vedtagne sterilisationslovs frivillighedsprincip; selv om jeg kan forstå, at ministeren mener, at man ved anvendelse af loven skal have dette frivillighedsprincip for øje, havde jeg gerne set det udtrykt lige så klart. Åndssvage mødre kan være dårlige mødre — det er der mange, der kan; men vi har også ganske tydelige erfaringer for, at i gode sociale kår med den rigtige mand og med ikke for mange børn kan de være særdeles gode mødre. Jeg tror, at vi alle trænger til en nyvurdering af disse problemer.

Hvis ministeren virkelig mener, at bevilning til fri proces kan fremmes, vil det være en uendelig lettelse i mange skilsmisssager. Vi er vist flere her, der har erfaring for, hvor meget det belaster, at hele proceduren omkring fri proces har været så helt utrolig bureaukratisk.

Jeg er meget utilfreds med, at man ikke har ment det muligt at udbygge et egentligt familievejledningsapparat omkring vor skilsmisseinstitution. Alle, der har haft med skilsmisssager og med familierådgivning at gøre, ved, hvor mange vanskeligheder der kan tårne sig op for en familie i opløsning, hvor svært det kan føles for sådan en familie at finde ud af, hvor man får den kvalificerede rådgivning. Det kan gælde en mand, der lider under at være blevet ensom; det kan gælde de kvinder, der har svært ved at klare sig socialt, og det kan gælde de børn, der har taget skade af forældrenes dårlige samliv.

Uanset de goder, lovforslaget indeholder, kan vi ikke sige, at vi virkelig har bibragt vor ægteskabslovgivning og vor socialpolitik noget nyt, hvis man ikke søger de nævnte problemer løst.

Spørgsmålet om bidrag til den fraskilte er meget vanskeligt. Principielt må det være

det enkelte menneske, der klarer sin egen forsørgelse, og samfundet må træde til, hvis det på grund af ulykke eller anden omstændighed, f. eks. skilsmisse, kommer til vanskeligheder for det enkelte individ. Principielt må jeg mene, at det må være samfundet, der klarer overgangshjælp og uddannelseshjælp. Det kan ødelægge en ny families økonomi med for store hustrubidrag til et tidligere ægteskab. Det er tit en uværdig situation for den fraskilte kvinde, og det kan ødelægge en ny ægteskabspartners forhold til børnene fra det forliste ægteskab, fordi der opstår bitterhed og skænderi omkring en for stram økonomi og uophørlige krav fra en fraskilts side. Men samtidig med at jeg understreger, at samfundet principielt må have forpligtelsen til at sørge for folk i vanskeligheder, vil jeg også understrege, at kvindens mulighed for at få støtte fra ægtefællen ikke må ophøre for den dag, der virkelig er skabt hjemmel for, at samfundet påtager sig disse forpligtelser, og det er der ingenlunde for øjeblikket. Der bruges alt, alt for få penge på f. eks. at uddanne og omskole kvinder, der er blevet alene, og vi har ganske klare udsagn fra revalideringsinstitutionen om, at det er betydelig lettere at revalidere en kvinde umiddelbart efter skilsmissen end to år efter. Dette taler i sig selv mod, at man i en separationsperiode bare lader hende klare sig for et lille og ikke tilstrækkeligt hustrubidrag.

I det hele taget vil jeg gerne sige lidt om visse frisindede eller rettere pseudofrisindede tanker, der er kommet til orde såvel fra talerstolen her ved første behandling som i udvalget og fra Dansk Kvindesamfunds side.

Vi lever i et samfund, hvor en vis beskyttelseslovgivning desværre stadig er nødvendig for kvinden. Vi bør skamme os over det og arbejde for at få det rettet; men det kan ikke nytte noget at benægte fakta, og foreløbig må vi konstatere, at det stadig væk er nødvendigt — det vil alle vide, der har haft med ægteskabsager og familierådgivning at gøre. Kvinderne har ikke lige løn, de er ofte lavere aflønnet end mænd. Kvinder har i gennemsnit betydelig ringere uddannelse, og kvinder avancerer heller ikke så let som mænd. Der er stadig i vort samfund en vis diskrimination af kvinden som